

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University



วารสาร พุทธนวัตกรรมปริทรรศน์ JOURNAL OF BUDDHIST INNOVATION REVIEW

2022

VOL. 3 NO. 3 September-December 2022

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2565

ISSN Print : 2730 - 1842

ISSN Online : 2730 - 2539

ISSUE 07



หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา เสาร์-อาทิตย์

JBIR

วารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์

Journal of
Buddhist
Innovation
Review



“วารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์” เป็นวารสารวิชาการของโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มงานวารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์ได้เล็งเห็นความสำคัญในการทำวิจัยเพื่อการจัดการองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่ผ่านมาเพื่อจัดระบบความรู้ไปสู่การพัฒนาและปรับตัวให้ทันสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งเป็นความท้าทายใหม่ในปัจจุบัน จึงได้ดำเนินการนำเสนอบทความวิชาการมาถึง 75 ฉบับ (3 ป) ซึ่งถือได้ว่ามีฐานข้อมูลมาเพียงพอและสมควรได้รับการศึกษาเพื่อถอดความรู้เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณค่าทางวิชาการและมีประสิทธิภาพสามารถก้าวขึ้นสู่วารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับที่สูงขึ้นและระดับนานาชาติตามวิสัยทัศน์ที่วารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์ที่ได้วางเป้าหมายไว้สำหรับการทำงานต่อไปในอนาคต

สำหรับวารสารพุทธนวัตกรรมปริทรรศน์ ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความทั้งสิ้น ๑๐ บทความที่มีความหลากหลายในเนื้อหาและวิธีการศึกษา ในการนี้จึงได้คัดสรรบทความวิชาการและบทความหนังสือที่มีคุณภาพและทรงคุณค่าจากนักวิชาการร่วมนำเสนองานมาตีพิมพ์ไว้ส่วนหนึ่งพร้อมกับบทความอื่นๆ ที่ได้รับความสนใจจากคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักวิชาการและนักวิจัยต่าง ๆ ที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์อีกส่วนหนึ่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เริ่มจากบทความแรกของ พระมหาเทวินทร์ วรบุญโญ (ชินบุตร) เรื่อง “การรู้เท่าทันข่าวสารยุคดิจิทัลตามหลักกาลามสูตร” การใช้ปัญญาในการพิจารณาตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่รับจากสื่อผ่านในระบบแพลตฟอร์มต่าง ๆ อาทิ เฟซบุ๊ก ยูทูบ ไลน์ ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม โดยไม่ด่วนสรุปหรือปลงใจเชื่อ ในการพิจารณาประเมินด้วยการนำพุทธวิธีตามหลักกาลามสูตร ๑๐ ประการ มาเป็นหลักการรู้เท่าทันข่าวสารในยุคดิจิทัล อันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตทั้งระดับบุคคลและสังคม การแก้ปัญหาความแตกแยกทางความคิด การสร้างสังคมแห่งปัญญา โดยเสนอให้พิจารณาความเพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการพิจารณาให้ประจักษ์แจ้งด้วยปัญญาก่อนเชื่อ และเกิดปัญญานำไปสู่ความเชื่อและรู้เท่าทันข่าวสารยุคดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตนเองและนำสู่สังคมสงบสุขต่อไป

บทความที่ ๒ พระครูปริยัติกิตติวงศ์ (ปิกิตต์ สุพรรณไสว) เรื่อง “การพัฒนาความรู้แนวพุทธสู่ชีวิตวิถีใหม่” การพัฒนาความรู้แนวพุทธสู่ชีวิตวิถีใหม่ เป็นการยกระดับชุมชนเข้มแข็งที่มีเป้าหมายร่วมกันและยึดประโยชน์สาธารณะตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เอื้ออาทรต่อกัน ประสานงานด้วยวิถีโพธิธัมม มุ่งประโยชน์ส่วนร่วม มีความเสมอภาคผูกพันกันจนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน พึ่งพิงตนเองได้ โดยเสนอให้พิจารณาการมีส่วนร่วมยกระดับชุมชนสู่ชีวิตวิถีใหม่ถ่ายทอดทักษะความรู้แนวพุทธสร้างความเข้าใจเรื่องต้นทุนของชุมชนถือเป็นนวัตกรรมทางสังคมที่จะพัฒนาไปสู่การจัดการชุมชนเข้มแข็ง เพื่อยกระดับชุมชนสู่ชีวิตวิถีใหม่ต่อไป

บทความที่ ๓ นายคณเฑร์ เลิศหิรัญวิบูลย์ เรื่อง “อายุขัยมนุษย์ทางพระพุทธศาสนาในมิติวิทยาศาสตร์” อายุขัยมนุษย์ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก สามารถนำทฤษฎีสัมพันธภาพ สมมติฐานเรื่องพหุจักรวาลที่เป็นไปได้อย่างสมเหตุผลในมิติวิทยาศาสตร์ ถือว่าเวลาและอายุขัยเป็นบัญญัติ สัมพันธ์กับพฤติกรรมในการทำดีและชั่ว กล่าวคือ การทำดีทำให้อายุขัยของมวลมนุษย์ยืนยาว หากทำความชั่ว อายุขัยของชีวิตจะสั้น เป้าหมายชีวิตมนุษย์ในทางพระพุทธศาสนา มุ่งหมายอายุยืนยาวเชิงคุณภาพ คือดำเนิน ชีวิตอย่างไม่ประมาท (อปปมา โท อมตํ ปทํ) มีอายุยาวด้านมีคุณค่าต่อตนเองและสังคม มิติวิทยาศาสตร์เน้นคุณค่า และมูลค่าความสุขในเชิงโลกียะ สัมผัสจับต้องได้ในโลกปัจจุบัน สำหรับพระอริยมงคลอายุขัยตามความเป็นจริงตามวงรอบ มุ่งทำประโยชน์สูงสุดคือบรรลุนิพพานไม่ขึ้นอยู่กับเวลา

บทความที่ 4 พ.ต.อ.ปัญญา เรือนดี เรื่อง “ข้าราชการตำรวจเชิงพุทธในยุค Police 4.0” สถานการณ์ปัจจุบันของข้าราชการตำรวจเชิงพุทธในยุค Police 4.0 นำเสนอข้อค้นพบที่เป็นการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคง ลดความเสี่ยง เพิ่มความมั่นใจ สู่การพัฒนาไปข้างหน้าอย่างปลอดภัย โดยข้าราชการตำรวจนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการแก้ไขปัญหาของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ยุค Police 4.0 อันได้แก่ 1) มีความพึงพอใจ เต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ 2) มีความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อ 3) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และ 4) มีการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองสู่ยุค Police 4.0 ที่นำไปสู่ความสำเร็จสามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่างๆ และแก้ปัญหาอาชญากรรมในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัยให้กับประชาชน โดยอธิบายผ่านวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ให้ไว้กับประชาชนที่ว่า “สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมายที่ทันสมัย ได้มาตรฐานสากลเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นและศรัทธา สร้างสันติสุขในสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม”

บทความต่อไปของนายนิวัฒน์ พุฒวันเพ็ญ เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักสติปัฏฐาน 4” มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพกายและจิต ให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเป็นการฝึกฝนจิตให้มีสมาธิ เมื่อจิตมีสมาธิย่อมประกอบด้วยคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความสุข ภาวะองค์รวมที่ดีทั้งทางกายและจิต และสามารถจัดการกับสิ่งทั้งหลายให้ได้ผลที่ดี หลักพุทธธรรมเป็นที่ตั้งแห่งการระลึกรู้อารมณ์ มีองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้ การพิจารณาภายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม โดยอธิบายผู้สูงอายุที่ผ่านการฝึกปฏิบัติอย่างถูกวิธีและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ย่อมได้รับถึงประโยชน์โดยตรงต่อสุขภาวะองค์รวมทั้งกายและใจ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีงามอย่างมีความสุขต่อไป

บทความต่อไปของพระศราวุธ เพ็ญเฑื่อง (จันทนะ) เรื่อง “การเสริมสร้างสุขภาวะองค์รวมของผู้สูงอายุด้วยการกินเจตามแนวพุทธ” ถือเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุนั้นสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เนื่องจากผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่อ่อนแอ มีโรคภัยต่าง ๆ เบียดเบียน และยังส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตใจที่ก่อให้เกิดความเครียดจนเป็นอีกสาเหตุให้เกิดความเจ็บป่วย อาหารเจถือเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เพราะอาหารเจกับผู้สูงอายุมีระบบย่อยอาหารที่เหมาะสม วิธีการบริโภคอาหารเจมีความสอดคล้องกับเบญจศีลที่เป็นบรรทัดฐานของมนุษย์ โดยอธิบายให้ผู้สูงอายุนั้นมีสุขภาวะทางจิตที่ผ่องใส อาหารเจมีคุณประโยชน์อย่างยิ่งในการเสริมสร้างสุขภาวะผู้สูงอายุทั้งทางกายและจิต อีกทั้งยังประกอบด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

บทความต่อไปของนางดารารัตน์ จงศิริ เรื่อง “**ดาทิพย์ มหัทศจรยแห่งจิต ที่ล้ำหน้าวิทยาศาสตร์**” บทความนี้ต้องการนำเสนอให้อ่านที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนาเข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรม เพื่อหาทางพ้นทุกข์อย่างถาวร ด้วยความศรัทธาในพระพุทธเจ้า รักษาศีล สวดมนต์ ทำสมาธิ เมื่อจิตรวมพลัง ขึ้นฌาน 4 เกิดดาทิพย์ อันเป็นปัญญาที่ผู้ปฏิบัติรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นคุณอันวิเศษยิ่งที่พระพุทธเจ้ามีอยู่ในพระองค์ และดาทิพย์ที่พระองค์ทรงบรรลุนั้น ล้ำหน้าวิทยาศาสตร์มาก โดยผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎกและเอกสารที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ให้ผู้อ่านได้มีความเห็นตรงในเรื่องของดาทิพย์ที่ชาวพุทธสามารถปฏิบัติได้และเข้าถึงได้ โดยปฏิบัติตามลำดับขั้น และเรื่องนี้เป็นมหัทศจรยแห่งจิตที่ผู้รู้ย่อมรู้ได้ด้วยตนเองและรับรู้อย่างเท่าทัน ปล่อยวาง ในสิ่งที่ได้และไม่ยึดติดกับสิ่งที่ได้เข้าถึงนั้น ซึ่งดาทิพย์นั้นนับว่าเป็นมหัทศจรยแห่งจิตที่ล้ำหน้าวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง

บทความต่อไปของพระมหาบรรพิต ปลืพสุโย (อนุพันธ์) เรื่อง **ปัญญา 3. “เครื่องมือสู่การเป็นผู้รู้ตื่น เบิกบาน”** การพัฒนาปัญญามีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สุขต่อตนเองและผู้อื่น สอนให้มนุษย์พ้นทุกข์กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของจริยธรรมแบบโลกปัจจุบัน ปัญญา “เครื่องมือสู่การเป็นผู้รู้ตื่นเบิกบาน” เป็นธรรมชาติที่รู้ชัด รู้แจ้ง รู้จริง รู้ทั่ว ความรู้ที่ระเอียดลึกซึ้ง แยกแยะดีชั่ว รู้จักบาปบุญคุณโทษ รู้จักประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น รู้จักโทษที่กระทำลงไป รู้จักเหตุรู้จักผล และวิเคราะห์ว่าสิ่งไหนควรทำสิ่งไหนไม่ควรทำที่เป็นพื้นฐานความเข้าใจเบื้องต้นที่เป็นจุดเริ่มต้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาปัญญาในระดับขั้นที่สูงขึ้นไป ได้แก่ ปัญญาในระดับโลกียปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการฟังและการคิด ส่วนปัญญาในระดับโลกุตตรปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการเจริญวิปัสสนาภาวนา ปัญญาในระดับโลกียปัญญายังมีการเวียนว่ายตายเกิดในภพต่าง ๆ ปัญญาในระดับโลกุตตรปัญญาเป็นปัญญาที่ดับกิเลสโดยสิ้นเชิงอันเป็นเป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา

บทความต่อไปของนายพงษ์ศักดิ์ ทองละมุล เรื่อง “**ประเพณีแข่งเรือยาวสู่ชุมชนวิถีพุทธของดีเมืองสุพรรณบุรี**” ประเพณีแข่งเรือยาวเป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเชิงสร้างสรรค์โดยการใช้หลักธรรมพัฒนาจิตใจ และวัฒนธรรมทางสังคมเชิงสร้างสรรค์ส่งเสริมคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติ ปลุกจิตสำนึกรักความสามัคคี และพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนให้ประชาชนสามารถนำสินค้าท้องถิ่นของชุมชน ผู้เขียนเสนอว่า ประเพณีแข่งเรือยาวจึงสร้างความสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมทักษะความสามารถทางร่างกายและจิตใจมีความพร้อมเพียงเป็นหนึ่งเดียวกัน มีจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อม มีรายได้จากวิถีพุทธของดีเมืองสุพรรณบุรี จึงมีวิถีการดำเนินชีวิตที่สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

บทวิจารณ์หนังสือในลำดับสุดท้ายของนายวิริยะ รักษศรี ได้วิจารณ์หนังสือเรื่อง “**เหนือวิทยาศาสตร์**” ที่ธรรมสภาได้ตีพิมพ์คำบรรยายของท่านพุทธทาสภิกขุ เนื่องจากมีจุดเด่นคือท่านพุทธทาสเลือกใช้คำสอนที่เข้าใจง่าย และใช้ศัพท์ไม่เป็นทางการมากนัก มีการเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนระหว่างพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเวทนา ซึ่งเกิดจากกระบวนการที่เป็นวิทยาศาสตร์ทางจิตใจและวิธีการประยุกต์ใช้หลักการ หนังสือเรื่องนี้มีหัวข้อสำคัญ คือ 1. วิทยาศาสตร์ทางจิตและการเรียนพุทธศาสนาแบบวิทยาศาสตร์ 2. เวทนา 3. นิรวรณ์ 4. เทคโนโลยีกับวัตถุนิยมและการเป็นเจ้าโลก 5. เซนไม่ไข่มหายาน และ 6. นิพพาน หนังสือเล่มนี้เริ่มตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกโดยมูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ และองค์การฟื้นฟูพระพุทธศาสนา

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการวารสารพุทธนวัตกรรมการปริทรรศน์ขอขอบพระคุณอาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาทุกท่านที่ส่งบทความมาเพื่อตีพิมพ์ กองบรรณาธิการฯ หวังว่าวารสารพุทธนวัตกรรมการปริทรรศน์ที่ดำเนินการเข้าสู่ปีที่ 4 นี้ จะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ในสาขาพระพุทธศาสนา ปรัชญา สังคมและมนุษยศาสตร์ในเชิงประยุกต์การศึกษาเชิงนวัตกรรมปริทรรศน์ และด้านนวัตกรรมต่างๆ ตลอดจนสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิชาการการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสังคมส่งเสริมให้นักวิชาการในหน่วยงานต่างๆ ทุกแขนงได้นำความรู้ทั้งทางวิชาการและความรู้เชิงประยุกต์กับวิชาชีพ ผ่านระบบวารสารออนไลน์ และเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลที่ผู้อ่านสามารถติดตามและนำไปพัฒนาตน คนและงานได้อย่างเพียงพอ

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

รศ.ดร.ประพันธ์ ศุภษร

บรรณาธิการวารสารพุทธนวัตกรรมการปริทรรศน์